

PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

DARBO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS SRITYJE
2007 METAIS

ATASKAITA

Panevėžys 2007
PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS

DARBO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS SRITYJE 2007 – AISIAIS METAIS ATASKAITA

Ataskaitiniais, 2007 - aisiais metais, kultūros paveldo apsaugos srityje rajone buvo stengiamasi veiklą vystyti visomis pagrindinėmis šio darbo kryptimis: paveldosaugos, paveldotvarkos ir paveldotyros. Rajono biudžete paveldosaugai buvo skirta 155 tūkst. litų. Kadangi Kultūros paveldo departamentas neskyrė lėšų Naudvario dvaro kalvės (G 121 K 3) restauravimui, 150 tūkst. litų, numatytų koofinansavimui buvo nukreipta kitoms sritims finansuoti.

Kultūros paveldo departamentas skyrė 42 tūkst. litų Karsakiškio bažnyčios paveikslo „Marija, su šv. Ona ir Jokimu“ (DV 1883) restauravimui. Antrajame pusmetyje paveikslas buvo baigtas restauruoti ir gražintas bažnyčios bendruomenei.

Iš Nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo sklaidos ir atgaivinimo programos 1 900 lt. buvo skirta Upytės Antano Belazaro pagrindinei mokyklai projektui „Upytės ir aplinkinių kaimų medinė architektūra“ įgyvendinimui.

Rusijos federacijos ambasados lėšomis buvo rekonstruotos Raguvos (IV 456) ir Smilgių (IV 459) Antrajame pasauliniame kare žuvusių tarybinių karių kapinės.

Iš savivaldybės lėšų buvo pagaminta ir pritvirtinta nauja paminklinė lenta prie akmens milijoniniam melioruotų žemių hektarui Lietuvoje pažymėti (IV 880).

Naujomis paminklinėmis lentomis paženklintos archeologinės vietos: Upytės piliakalnis (A 266 P), Jutkonių (A 27), Likpetrių (A 254), Tauginaičių (A 30) kapinynai, Gailiūnų – Voverinės (A 261 P) ir Gasparų (A 262 P) pilkapynai. Dikonių (AV 846) ir Zubiškių (AV 859) pilkapiai, Teberešiškių kaimo kapinės. Paminklinių lentų pagaminimas ir pritvirtinimas kainavo 2995, 90 lt.

Iš paminklosaugos lėšų buvo pagaminta rodyklė į Katalikų bažnyčios kronikos muziejų – kunigo Kazimiero Kuzminsko gimtinę (aut. D. Dirsė) Naujamiesčio sen.

VĮ „Jaunimo integracijos galimybių centras“ įsisavino Europos struktūrinių fondų skirtas lėšas (1,8 mln. lt.): sutvarkyta rūmų išorė, uždengtas ledainės stogas, atkurtas rūsys, sutvarkyti parko takai.

Dr. Česlovo Laduko iniciatyva, prie knygnešio Adomo Laduko (1852 – 1930) kapo (IV 1038) Ramygalos miesto kapinėse, buvo pastatytas koplytstulpis (aut. V. Niedvaras).

Naujamiesčio seniūnija pasirūpino, kad prie Karaimų kapinių būtų pastatyta anotacinė lenta (aut. D. Dirsė), o prie kelio Naujamiestis – Upytė - rodyklė į šias kapines.

Birželio mėn. Žibartonių k., Krekenavos sen., atidengtas paminklinis akmuo garsaus Lietuvos mokslininko, profesoriaus Prano Svetikos atminimui.

Tam tikras darbas nuveiktas ir paveldosaugos srityje. Kartu su Kultūros paveldo Panevėžio teritorinio padalinio vyr. valstybiniu inspektoriumi Kaziu Stančiku bei specialistėmis Silvija Kraskauskiene ir Rasuole Kerbediene buvo patikrinta keliolika kultūros paveldo objektų, surašyti tikrinimo aktai. Per ataskaitinį laikotarpį surašyta 60 stebėsenos aktų. Gegužės 31 d. rajone savivaldybės administracijos kvietimu dirbo Kultūros paveldo departamento dailėtyrininkų komisija, kuri apžiūrėjo kryžių D 5 Ėriškių k., Upytės sen. ir antkapinę skulptūrą „Angelas“ DV 4605 Naujamiesčio k., Naujamiesčio sen, ir surašė aktus. Jais remiantis minėti dailės paminklai pateikti įtraukti į 2008 m. tvarkomų paveldo objektų programą.

Grubių paveldosaugos pažeidimų nebuvo užfiksuota. Rugsėjo mėnesį dažais ištepliota holokausto vietą ženklinanti stela Žaliosios girioje prie saugomo paveldo objekto – žydų genocido aukų kapinių (IV 450).

Kultūros paveldo departamentui 2008 m. finansuoti rajono teritorijoje esančių kultūros paveldo objektų tvarkymo ir kitus išsaugojimo darbus pateiktos 8 paraiškos (*Priedas Nr. 1.*).

Kultūros paveldo departamentas į Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų vertybių registrą įrašė 4 rajono objektus: Vadaktėlių ir Upytės bažnyčias bei knygnešių Kazimiero Ūdros ir Povilo Vidugirio kapus Vadaktėlių kapinėse, Naujamiesčio sen.

Nemažas dėmesys buvo skirtas kultūros paveldo propagavimui: spaudoje publikuoti 49 rašiniai, parengti ir išleisti 3 leidiniai. Paveldo propagavimui pasitarnavo ir suorganizuotos 4 konferencijos. Atskirais leidinukais išleistos pranešimų tezės (*Priedas Nr.2*). Apie rajono dvarus laidą parengė LNK televizija. Lietuvos radijas laidoje apie paveldą nemažai dėmesio skyrė Naudvario dvarui.

Paveldo propagavimui svarbūs jau tradiciniais tapę Bistrampolio festivaliai: birželio pabaigoje dvare vyko penktasis festivalis. Interneto tinklalapyje atsirado dviejų paveldo objektų - Bistrampolio dvaro ir Aukštaitijos siaurojom geležinkelio – svetainės.

Viena iš konferencijų buvo skirta Tarptautinei paminklų ir paminklinių vietovių apsaugos dienai paminėti. Ji skirta mitologiniams objektams ir buvo organizuota kartu su Panevėžio miesto savivaldybės bei Radviliškio rajono Daugyvenės kultūros istorijos muziejaus – draustinio administracijomis. Renginys vyko balandžio 20 d.

Ataskaitiniais metais Europos paveldo dienos vyko rugsėjo 21 – 30 dienomis. Tema – „Europa, bendras paveldas. Kultūros keliai“. Renginiai organizuoti kartu su Kultūros paveldo departamento Panevėžio teritoriniu padaliniu, Panevėžio apskrities turizmo informaciniu centru bei Panevėžio miesto savivaldybe. Visuomenei buvo pristatytas maršrutas „Panevėžio apskrities pilys ir piliakalniai“, kuriuo suorganizuotos 3 išvykos. Vėliau maršruto aprašymas išleistas atskiru leidiniu, kuriame pristatomi su Panevėžio rajono objektai – Baimainių ir Upytės piliakalniai. Gegužės 5 d. su rajono kultūros paveldo objektais susipažino Kėdainių rajono spaudos darbuotojai, o gegužės 8 d. surengta išvyka Panevėžio rajono pradinių klasių mokytojams.

Vasario 22 d. talkinta Europarlamentaro Eugenijaus Gentvilo ir Lietuvos Respublikos Seimo nario Gintaro Šileikio organizuotame krašto istorijos konkurse, vykusiame Panevėžio „Minties“ vidurinėje mokykloje. Trečdalis klausimų buvo skirti Panevėžio rajono paveldo ir kitiems lankytiniams objektams.

Ataskaitiniais metais dalyvauta respublikiniuose paveldosaugai skirtuose seminaruose bei konferencijose: balandžio 18 d. Tarptautinei paminklų ir paminklinių vietovių apsaugos dienai paminėti skirtoje konferencijoje Druskininkuose ir Liškiavoje; rugpjūčio 30 – 31 dienomis respublikiniame paveldosaugininkų seminare Tytuvėnuose; spalio 24 – 27 dienomis kartu su Radviliškio rajono muziejaininkais ir paveldosaugininkais tarptautinėje konferencijoje Gniezne (Lenkija); gruodžio 5 – 6 dienomis Vilniuje vykusioje konferencijoje „UNESCO kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvencijos įgyvendinimas Lietuvoje“.

Ne visos paveldosaugos problemos ataskaitiniais metais buvo išspręstos: nesukurta Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba, nepradėtas kurti paveldosaugos skyrius ar tarnyba.

Vyriausiasis specialistas paveldui

Petras Juknevičius

**Kultūros paveldo departamentui pateiktos paraiškos
dėl kultūros paveldo tvarkymo ir kitų išsaugojimo darbų finansavimo 2008 metais**

1. Naudvario dvaro kalvės G 121 K 3, Naujamiesčio sen., restauravimas ir pritaikymai bažnyčiai. Prašoma 200 tūkst. lt.
2. Piliakalnio A 258 P, Baimainių k., Krekenavos sen., tyrimai, sutvarkymo projektas. Prašoma 40 tūkst. lt.
3. Vėjo malūno S 282 K, Gudgalio k., Karsakiškio sen., avarinės būklės likvidavimo projekto parengimas. Prašoma 90 tūkst. lt.
4. Kryžiaus D 5 (aut. V. Svirskis), Ėriškių k., Upytės sen., tyrimai ir konservavimas. Prašoma 30 tūkst. lt.
5. Antkapinės skulptūros „Angelas“ DV 4605 (aut. K. Ulianskis) Naujamiesčio kapinės, Naujamiesčio sen., tyrimai ir konservavimas. Prašoma 30 tūkst. lt.
6. Naudvario dvaro svirno G 121 K 6 Naujamiesčio sen., tyrimai ir projektavimas. Prašoma 100 tūkst. lt.
7. Naudvario dvaro tvarto G 121 K 2 Naujamiesčio sen., fotogrametriniai – architektūriniai apmatavimai. Prašom 4 tūskt. lt.
8. Juozo Urbšio (1896 – 1991) tėviškės, Čiūrų k., Krekenavos sen., restauravimo darbai. Prašoma 100 tūkst. lt. Savininkas prisideda 10 tūkst. lt.

Publikacijos spaudoje

1. Galkienė D. Rinkosi karimų bendruomenė // Tėvynė. – 2007. – Rugpj.8.
2. Į muziejų kvies nauja rodyklė // Tėvynė. – 2007. – Rugs.1.
3. Januševičienė V. Bistrampolio dvaras prisikelia naujam gyvenimui // Panevėžio rytas 2007. – Gruodž. 1.
4. Juknevičius P. Pirmoji kelionė po Smilgių kraštą ir Daugyvenės kultūros istorijos muziejų – draustinį / „Kur tas kelelis pilkas...“ // Tėvynė. – 2007. – Saus. 10.
5. Juknevičius P. Antroji kelionė po Krekenavos regioninį parką / „Kur tas kelelis pilkas...“ // Tėvynė. – 2007. – Saus.17.
6. Juknevičius P. 1655 – ieji Kėdainiuose, arba kas iš Upytės pavieto tapo išdavikais // Tėvynė. – 2007. – Saus.24.
7. Juknevičius P. Miškininkas, pedagogas ir mokslininkas Benediktas Labanauskas // Tėvynė. – 2007. – Vas.7.
8. Juknevičius P., Staišiūnaitė T. Docentas Petras Butrimas // Tėvynė. – 2007. – Vas.7.
9. Juknevičius P. Bibliografas, tautosakininkas Jonas Koncevičius // Tėvynė. – 2007. – Vas.14.
10. Juknevičius P. Trečioji kelionė Lėvens pakrantėmis į Kupiškį // Tėvynė. – 2007. – Vas.21.
11. Juknevičius P. Ketvirtoji kelionė į Biržus ne tik alaus... // Tėvynė. – 2007. – Vas.21.
12. Juknevičius P. Penktoji kelionė į Šiaulius per Radviliškį ir Pakruojį // Tėvynė. – 2007. – Kov.7.
13. Juknevičius P., Žostautaitė D. Lietuviškosios Žanos d'ark pėdsakai Smilgių apylinkėje ir Daugyvenės krašte // Daugyvenės krašto šviesuoliai – 5. Konferencijos, įvykusios 2007 m. kovo 17 d. Burbiškio dvare, pranešimų tezės. – Panevėžys. – 2007. – P.3 – 4.
14. Juknevičius P. Raginėnų piliakalnio populiarintojas Liudvikas Kšivickis // Daugyvenės krašto šviesuoliai – 5. Konferencijos, įvykusios 2007 m. kovo 17 d. Burbiškio dvare, pranešimų tezės. – Panevėžys. – 2007. – P.3 – 4.
15. Juknevičius P. Raginėnų piliakalnio populiarintojas Liudvikas Kšivickis // Tėvynė. – 2007. Bal. 18.
16. Juknevičius P. Septintoji kelionė po Vidurio Lietuvą // Tėvynė. – 2007. – Kov.21.
17. Juknevičius P. Kaimai Spirakių apylinkėse // Tėvynė. – 2007. – Bal.4.
18. Juknevičius P. Kiaužerių akmenys // Krašto paveldas – 7. Konferencijos, skirtos Tarptautinei kultūros paminklų apsaugos dienai paminėti, pranešimų tezės. – Panevėžys. - 2007. – P.5 – 6.
19. Juknevičius P. Aštuntoji kelionė Nevėžio pakrantėmis iki Kėdainių // Tėvynė. – 2007. – Geg.16.
20. Juknevičius P. Devintoji kelionė palei Juodą į Užulėnį ir Siesikus // Tėvynė. – 2007. – Geg.16.
21. Juknevičius P. Dešimtoji kelionė. Bernatoniai – Pazukai – Berčiūnai // Tėvynė. – 2007. – Geg.16.
22. Juknevičius P. Ženklinamos archeologinės vietos // Tėvynė. – 2007. – Geg.23.
23. Juknevičius P. Kiaužerių akmenys // Tėvynė. – 2007. – Birž.20.
24. Juknevičius P. Šuojos pakrančių kaimai // Tėvynė. – 2007. – Birž.27..
25. Juknevičius P. Atnaujintos Antrajame pasauliniame kare žuvusių karių kapinės // Tėvynė. – 2007. – Rugpj. 1.
26. Juknevičius P. Paženklinti dar trys paveldo objektai // Tėvynė. – 2007. – Rugpj. 1.
27. Juknevičius P. Kiršino pakrantėse // Tėvynė. – 2007. – Rugpj.8.
28. Juknevičius P. Nauji gamtos paveldo objektai // Tėvynė. – 2007. – Rugpj.11.
29. Juknevičius P. Iš Karsakiškio mitologijos // Tėvynė. – 2007. – Rugpj.11; Tas pats // Tėvynė. – 2007. – Rugs. 5.

30. Juknevičius P. Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre - nauji rajono objektai // Tėvynė. – 2007. – Rugs.1.
31. Juknevičius P., Lukšytė S. Berčiūnai // Tėvynė. – 2007. – Rugs.12.
32. Juknevičius P., Lukšytė S. Iš Jotainių praeities // Tėvynė. – 2007.- Rugs.19.
33. Juknevičius P., Kukuraitytė R. Iš Nevėžninkų praeities // Tėvynė. – 2007.- Rugs.19.
34. Juknevičius P. Nevėžio pakrantėmis // Kelionių magija. – 2007. – Nr. 8. – P.48 – 53.
35. Juknevičius P., Žostautaitė D. Dailininkas Stasys Ušinskas // Panevėžio kraštui nusipelnę. Konferencijos, įvykusios 2007 m. gruodžio 15 d., pranešimų tezės. – Panevėžys. – 2007. – P.7 – 8.
36. Juknevičius P. Nobelio premijos laureatas Henrikas Senkevičius ir Panevėžio kraštas // Panevėžio kraštui nusipelnę. Konferencijos, įvykusios 2007 m. gruodžio 15 d., pranešimų tezės. – Panevėžys. – 2007. – P.9 - 10.
37. Kairevičienė I. Įspūdinga kelionė pas kaimynus // Tėvynė. – 2007. – Rugs.12.
38. Karaliūtė A. Nauraišių Mukolai // Krašto paveldas – 7. Konferencijos, skirtos Tarptautinei kultūros paminklų apsaugos dienai paminėti, pranešimų tezės. – Panevėžys. - 2007. – P.4.
39. Karaliūtė A. Nauraišių Mukolai // Tėvynė. – 2007. – Birž.20.
40. Kentraitė A. Italų architekto pėdsakai Lietuvoje // Panevėžio kraštui nusipelnę. Konferencijos, įvykusios 2007 m. gruodžio 15 d., pranešimų tezės. – Panevėžys. – 2007. – P.4 – 5.
41. Kronienė B. Ekskursijas pramiegančių gidų turistai nepageidauja // Sekundė. – 2007. – Bal.14.
42. Navalinskaitė K. Lelijų kalnelio padavimai // Krašto paveldas – 7. Konferencijos, skirtos Tarptautinei kultūros paminklų apsaugos dienai paminėti, pranešimų tezės. – Panevėžys. - 2007. – P.5.
43. Navalinskaitė K. Lelijų kalnelio padavimai // Tėvynė. – 2007. – Birž.20.
44. Subačius G. Likusiuose dvaruose dvarininkai nebegyvena // Panevėžio balsas. – 2007. – Lapkr.3.
45. Subačius G. Rajono dvarus naikina laikas ir žmonės // Panevėžio balsas. – 2007. – Geg.26.
46. Švitinytė S., Vienažindytė I. Pirmosios Berčiūnų bažnyčios projekto autorius Jonas Mulokas // Panevėžio kraštui nusipelnę. Konferencijos, įvykusios 2007 m. gruodžio 15 d., pranešimų tezės. – Panevėžys. – 2007. – P.6 – 7.
47. Trebaitė K. Nevėžį išgarsinęs profesorius Steponas Kolupaila // Panevėžio kraštui nusipelnę. Konferencijos, įvykusios 2007 m. gruodžio 15 d., pranešimų tezės. – Panevėžys. – 2007. – P.3 – 4.
48. Valentinavičienė A. Atmintiną dieną – vandalų išpuolis // Sekundė. – 2007. - Rugs.24.
49. Zalatorytė G. Keliavome po Panevėžio apskritį // Tėvynė. – 2007. – Spal.20.

Leidiniai

1. Juknevičius P. Napoleonmetis Panevėžio krašte. – Panevėžys. – 2007.
2. Juknevičius P., Trebaitė K. Įstras. – Panevėžys. – 2007.
3. Juknevičius P. Pilys ir piliakalniai Panevėžio apskrityje / Lankstukas.- Panevėžys. – 2007.
4. Daugyvenės krašto šviesuoliai – 5. Konferencijos, įvykusios 2007 m. kovo 17 d. Burbiškio dvare, pranešimų tezės / Sudarytojas ir redaktorius Petras Juknevičius. – Panevėžys. - 2007.
5. Krašto paveldas – 7. Konferencijos, skirtos Tarptautinei kultūros paminklų apsaugos dienai paminėti, pranešimų tezės / Sudarytojas ir redaktorius Petras Juknevičius. – Panevėžys. - 2007.
6. Daugyvenės krašto šviesuoliai – 6. Konferencijos, įvykusios 2007 m. spalio 13 d. Burbiškio dvare, pranešimų tezės / Sudarytojas ir redaktorius Petras Juknevičius. – Panevėžys. - 2007.
7. Panevėžio kraštui nusipelnę. Konferencijos, įvykusios 2007 m. gruodžio 15 d., pranešimų tezės / Sudarytojas ir redaktorius Petras Juknevičius. – Panevėžys. – 2007.

KITI PRIEDAI
Tarptautinei paminklų apsaugos dienai skirta konferencija
“Krašto paveldas – 7”

Konferencijos dalyviai Naurišiliuose prie mitologinių akmenų

Pranešėjai Burbiškio dvaro Baltojoje salėje

Paveldas pristatomas konferencijose

„Daugyvenės krašto šviesuoliai – 5“

„Daugyvenės krašto šviesuoliai – 6“

„Panevėžio kraštui nusipelnę“

Europos paveldo dienos Panevėžio rajone

Europos paveldo dienų vėliava prie rajono savivaldybės buvo iškelta 2007 m. rugsėjo 22 d. Rajone kaip ir visoje Panevėžio apskrityje, buvo pasirinkta paveldo objektų pristatymo tema: „Pilys ir piliakalniai“.

EPD metu ir pažymint Baltų vienybės dieną rugsėjo 22 d. 21 val. Upytės piliakalnyje buvo uždegtas laužas, seniūnijos atstovai ir vietos mokyklos mokytojai bei mokiniai prie laužo organizavo renginį.

Kartu su Panevėžio apskrities turizmo informaciniu centru, KPD Panevėžio teritoriniu padaliniu bei miesto savivaldybe buvo rugsėjo 24, 25 ir 26 dienomis buvo organizuotos išvykos jaunimui ir senjorams, kurių metu lankyti Panevėžio, Pasvalio ir Kupiškio rajonų piliakalniai bei Biržų pilis.

Rugsėjo 29 d. apskrities piliakalnius (be Biržų pilies) lankė Upytės Antano Belozaro pagrindinės mokyklos mokiniai.

Rugsėjo 28 d. rajono jaunimo organizacijos dviračiais keliavo po rajoną, lankydamos paveldo objektus. Akcija skirta EPD ir Pasaulinei turizmo dienai. (Turizmo informaciniame centre spalio mėn. veikė foto paroda).

EPD dalyviai Čičinsko kalne

Upytės mokyklos mokiniai prie Ažuolpamūšės piliakalnio

Atgimsta Bistrampolis

Antrajame pasauliniame kare žuvusių tarybinių karių kapinės Smilgiuose

Atnaujintos paminklinės lentos prie Gailiūnų pilkapyno ir Jutkonių kapinyno

Nauja paminklinė lenta prie akmens milijoniam drenuotų Lietuvos žemių hektarui pažymėti

Anotacinė lenta prie Karaimų kapinių

Rodyklė į Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos muziejų